

EuroLAB

EuroLAB

door Huib Schwab, 2005

Verschenen in *Eindrapport Kenniskring Reflectie op het handelen*, juni 2005, 60-63

EuroLAB is een innovatieprogramma waarin de deelnemers gezamenlijk toekomstscenario's ontwikkelen binnen een filosofische context. Zij gaan in op belangrijke en urgente uitdagingen voor de toekomst van de Europese Unie. Daartoe werken zij intensief samen met deelnemers uit andere EU landen.

Deelnemers filosoferen en ontwerpen binnen een strak kader hun werkwijzen. De onderwerpen en hun producten hebben zij zelf gekozen.

Het kader wordt inhoudelijk bepaald door het thema dat vooraf gekozen dan wel bepaald wordt. Voorbeelden van thema's zijn *media en communicatie*, *water en politiek*, *identiteit en communicatie*. De thema's worden altijd geprojecteerd in de toekomst (2020 of later). Het zijn interdisciplinaire thema's die de kleur van onze toekomst bepalen.

De methode is de EuroLAB-methode. Deze methode (ontwikkeld door filosoof Huib Schwab) werkt binnen verschillende dimensies aan de constructie van een leeromgeving. Het gaat om de volgende dimensies:

- motivatie en waardencreatie
- samenwerken/zijn
- creatieve kennisconstructie
- maatschappelijk bewustzijn
- interculturele samenwerking
- scenario gevoeligheid
- filosofie en reflectie

EuroLAB vindt doorgaans plaats in het natuurpark Albera in de Pyreneeën in Noord-Spanje. Deelnemers ervaren de afzondering in deze overweldigende natuur als inspirerend. Het bevrijdt hen van allerlei dagelijkse rompslomp. De natuur haalt ze uit hun dagelijkse context.

Immers het onderwijs leidt aan een dominante disciplinerende roosters, klassen, verboden, etc. Dit is zichtbaar in elk onderdeel van het gebouw van de school. Onderwijsinnovatie kan echter moeizaam gedijen in een sfeer die als een handschoen past bij de oude disciplinerende. Decontextualisatie is dan noodzakelijk. Niet alleen voor leerlingen en studenten, maar ook voor docenten en managers.

De locatie is daarnaast voor jongeren aantrekkelijk om jongeren uit geheel Europa te leren kennen. De magneet stad Barcelona en de Dali-stad Figueres staan voor innovatie en traditie, kernwaarden van EuroLAB.

De methode die daarbij gebruikt wordt is de Socratische Gespreksmethode voor het onderwijs, de filosofische argumentatie methoden en de Toekomstscenario-methode.

Vanuit de door de groep ontwikkelde waardenhiërarchie, werkt men aan het in kaart brengen van belangwekkende trends en (on)zekerheden voor een bepaald thema. Bijvoorbeeld *trouwen in Europa* in 2020. Er is altijd sprake van een dubbelloop, de waarden die de groep als ideaal heeft geformuleerd, wordt ook in de praktijk van de groep nagestreefd.

De ontmoetingsplaats in het EuroLAB van verschillende Europese en andere culturen is een fundamentele dimensie. We praten met mensen uit andere culturen op een manier die een voorbeeld zou kunnen zijn voor de toekomst. We praten ook over thema's die ons gemeenschappelijk raken. De samenwerking tussen verschillende nationaliteiten en culturen leiden tot een hogere laag van reflectie .

VOORBEELD VAN PROCES

Fase 1: Voorbereiding

De studenten werken gedurende vier weken twee dagen per week.

De eerste week is gericht op introductie van het programma, kennismaking met medestudenten uit de EU, het vaststellen van de (individuele) beginsituatie en leervragen. Het Socratisch Gesprek en de Toekomstscenariomethode worden ingeleid. Aan de hand van de inhoud en doelstellingen van het programma (competenties) stellen de studenten hun persoonlijk portfolio samen, met daarin een analyse van aanwezige en (verder) te ontwikkelen kennis en competenties. Elke student formuleert zijn/haar eigen leerdoelen. Deze worden met de begeleider besproken en eventueel bijgesteld.

De tweede week is gericht op nadere oriëntatie op inhoud en methodiek en virtuele kennismaking met medestudenten uit het buitenland. Studenten doen eerste ervaringen op met het Socratisch Gesprek. Het thema (zie verder) wordt inhoudelijk uitgewerkt: sleutelbegrippen worden gedefinieerd en geanalyseerd, onder meer door referaten van studenten over door hen bestudeerde literatuur met daaraan gekoppeld discussie en besluitvorming in de groep studenten.

Er wordt een begin gemaakt met de *mindmap* van begrippen. Deze mindmap wordt zichtbaar gemaakt op de website van EuroLAB en zo uitgewisseld met de buitenlandse studenten die aan het programma deelnemen. De mindmap zal gedurende het hele programma worden aangevuld/geactualiseerd.

In de derde week wordt de Toekomstscenariomethode uiteengezet. Relevant onderzoeksmateriaal, nodige nadere onderzoeksinitiatieven, trendmetingen en andere documenten worden geïnventariseerd en vastgelegd. Door middel van een videoconferentie worden bevindingen en conclusies uitgewisseld.

In de vierde week leggen studenten de contacten met experts en met support instituten. Zij stellen hun leerdoelen zo nodig bij en bereiden zich voor op het lab.

Fase 2: Het lab

Het lab is een intensief twee wekendurend verblijf in Noord-Spanje van een internationale groep studenten en een aantal begeleiders, waar achtereenvolgens de volgende leeractiviteiten plaatsvinden: De studenten geven presentaties over het basismateriaal dat zij in de voorbereidende fase hebben geïnventariseerd en ontwikkeld. Vervolgens worden gezamenlijk waarden-hiërarchieën ontwikkeld. Deze vormen de basis voor de evaluatie en beoordeling van de scenario's die worden ontwikkeld. Socratische Gesprekken leiden tot gezamenlijke verdieping van het thema. Plenaire brainstormsessies leiden tot inzicht in belangrijke krachten en onzekerheden die de toekomst van het thema zullen gaan bepalen. Relevant onderzoeksmateriaal en experts

worden geraadpleegd, de kennis die dit oplevert, wordt gezamenlijk bediscussieerd en betekenis gegeven. Het resultaat is een gedefinieerd assenkruis van waaruit vier mogelijke scenario's worden ontwikkeld. Er worden vier groepen gevormd die elk een scenario uitwerken. Zij voeren daartoe ook weer Socratische Gesprekken en zetten kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksrapportages in om hun scenario te onderbouwen. Experts worden geraadpleegd via een vastgesteld protocol. In plusminus vier dagen worden de scenario's ontwikkeld. Studenten bereiden een presentatie en andere vormen van kennisdelen voor. De eerste presentatie aan elkaar is een ruwe vorm die in de outputfase zal worden verfijnd. Studenten reflecteren gezamenlijk op de ruwe presentaties en beoordelen zelf de wenselijkheid en waarschijnlijkheid van de scenario's. Het eindproduct zijn vier uitgewerkte en (theoretisch) onderbouwde scenario's, voorzien van een SWOT-analyse. Deze worden gepubliceerd op de euro-website. Het lab wordt geëvalueerd aan de hand van een schriftelijke vragenlijst en, op basis van de uitkomsten daarvan, een focusgesprek.

Fase 3: Resultaten en afronding

Terug in eigen land wordt de fysieke groep waarin studenten werken weer gevormd door de Nederlandse studenten. Met de internationale studentcollega's blijft samenwerking in de vorm van een virtuele werkgroep. In de zevende en achtste week worden de presentaties uitgewerkt ten behoeve van de (gemeenschappelijke) transferconferentie die in de negende week plaatsvindt en ten behoeve van individuele (of kleine groeps)presentaties die de studenten in hun eigen opleiding (studenten, medewerkers, management) geven.

Daarnaast actualiseren de studenten hun portfolio en reflecteren zij op hun leerproces aan de hand van de eigen beginsituatie (kennis, competenties en leerdoelen).